

TCP/IP

- dvojice protokolů realizující úlohy 3. a 4. vrstvy RM ISO/OSI
- přenos velkých datových souborů přes málo spolehlivé sítě s velkou pravděpodobností správného předání
- protokoly Internetu

Protokoly 4. vrstvy

- transportní vrstva má za úkol přenos dat a jejich zabezpečení
- protokoly 4. vrstvy rozdělují zprávy (obecný pojem) na části stejné délky ... na přijímací straně je opět skládají

U D P

- slouží pro přenos datagramů – definované bloky dat přenášené při monotónní komunikaci
- datagram – krátká zpráva bez potvrzení příjmu
- socket – identifikace procesu (standardní nebo přidělované ... 11-users, 13-clock)

T C P

- zabezpečený přenos jednotlivých paketů – úseků vstupní zprávy s konstantní délkou
- kontrola správnosti přenesených paketů a jejich pořadí ve výsledné zprávě
- možnost detekce chyb nebo znovuvyslání poškozeného paketu

IP

- protokol síťové vrstvy – hledá cestu pro datagramy/pakety mezi účastníky komunikace
- nezajišťuje potvrzování – pouze vyhledá cestu pro paket nezávisle na ostatních paketech dané zprávy
- IP paket – zabezpečená hlavička a nezabezpečený blok dat

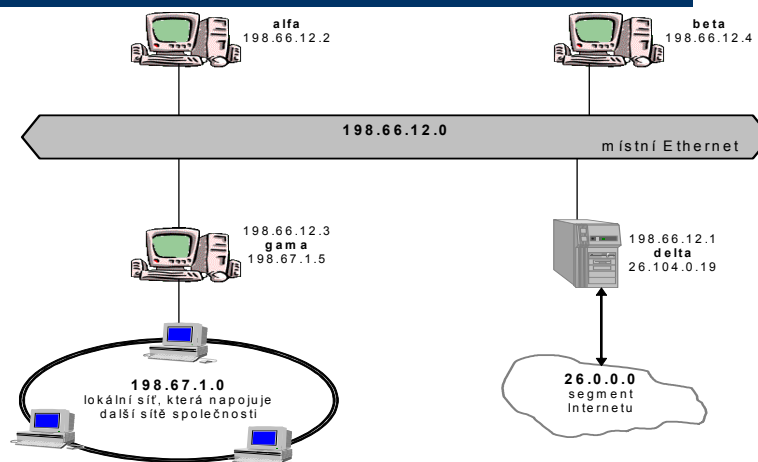
IP – životnost paketu

- TTL – time to live
- omezuje dobu platnosti dat nebo počet průchodů paketů skrz aktivní prvky, 64 s
- chrání síť před zahlcením – zacyklené datagramy v nekonečných smyčkách
- podobně TTL v systému DNS = 86400 s (1 den)

IP - adresy

- adresy jsou 32-bitové (pro IPv4)
- zápis dekadicky po oktetech/bytech:
173.26.210.89
 (sít' 173.26.0.0 – třída B, host 210.89)
- každá pozice v rozsahu 0-255 ($2^8 \dots 256$)
- adresa má dvě části:
 adresu sítě | adresu hosta (připojení/počítače)
- IPv6 - nová verze, 128-bitové,
 nevyčerpatelný prostor

IP – adresy (IPv4)

IP – třídy adres/sítí

třída	binární začátek	dekad. rozsah	bity sítě	bity hosta
A	0xxx	0-127	2.-8.	9.-32.
B	10xxx	128-191	3.-16.	17.-32.
C	110xx	192-223	4.-24.	25.-32.
D	1110	224-239	multicast	
E	11110	240-	rezervováno	

IP – 2 části adresy

třída	1.byte	2.byte	3.byte	4.byte	počet hostů
A	#sít#	#host#			16 milionů
B	#sít#		#host#		65 tisíc
C	#sít#			#host#	254

I P – maska sítě (...podsítě)

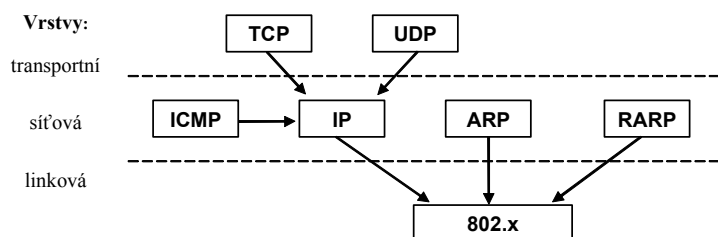
- jednoznačně určuje hranici mezi adresou sítě (11111) a adresou hosta (0000)
- vyjadřuje se dekadicky:

třída	1.byte	2.byte	3.byte	4.byte	maska
A	#sít#	#host#			255.0.0.0
B	#sít#	#host#			255.255.0.0
C	#sít#			#host#	255.255.255.0

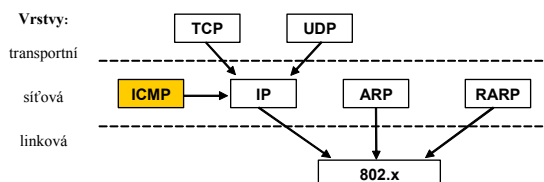
I P – speciální adresy

- sítě 0x0.0 – **adresa sítě** jako celku,
- sítě 1x1.11111111 – **broadcast** (všichni),
- 127.xxx.x – **loopback**, neopustí počítač, nejčastěji 127.0.0.1
- **neveřejné adresy sítí**:
 - 10.0.0.0 - 172.16.0.0 - 192.168.0.0
- **„zeroconf“** (nenakonfigurováno):
 - adresa sítě - 169.254.0.0

IP – pomocné protokoly

IP – ICMP

- internet control message protocol
- „služební informace“ přenášené jako běžné datagramy
- např.:
 - nedostupnost adresáta
 - překročení životnosti IP paketu
 - zahlcení sítě
 - výhodnější cesty

IP – ARP

Vrstvy:

- transportní: TCP, UDP
- síťová: ICMP, IP, ARP, RARP
- linková: 802.x

- address resolution protocol
- zjištění fyzické adresy podle IP adresy
- pro linkovou vrstvu, aby bylo zřejmé na kterou stanici (identifikovanou MAC adresou) se má rámec vzniklý z paketu doručit
- používají ji směrovače – mezipaměť pro rychlé směrování dle IP

IP – RARP

Vrstvy:

- transportní: TCP, UDP
- síťová: ICMP, IP, ARP, RARP
- linková: 802.x

- reverse address resolution protocol
- přidělování IP adresy bezdiskovým stanicím podle jejich MAC adresy
- IP stanici sdělí RARP server po jejím „přihlášení“ do sítě podle její MAC adresy
- funkci RARP plně nahrazuje DHCP

Přidělování IP adres

- přidělování síťových adres má na starosti národní síťové centrum – NIC
- přidělování adres hostům v rámci sítě je plně v kompetenci jejího správce
- adresový prostor se postupně vyčerpává – je třeba „šetřit“
- lze řešit rozdělováním na podsítě
- označováno jako CIDR (classless inter-domain routing)

Důvod pro vznik podsítí

- příklad: 3 zájemci o síť s adresovým prostorem 500 adres hostů:
 - ❖ „plytvání“ – přidělení 3 sítí třídy B – rozdáno 195000 adres hostů, využito 1500
 - ❖ „šetření“ – rozdělení jedné sítě třídy B – na x menších (třeba 16 po 4096 hostech) – rozdáno cca 12000 adres hostů a k dispozici zůstane dalších 13 takových **podsítí**

Princip tvorby podsítí

- podsítě vzniknou rozdělením velké sítě na 2^n menších sítí
- n je počet bitů, o které posunu hranici mezi síťovou a hostovou částí adresy
- posunutá hranice je přesně definována maskou sítě
- maska je pro všechny podsítě stejná!
- jiný zápis masky: 160.72.200.35/20 ... 20 bitů pro adresu sítě (255.255.240.0)

Podsítě – výpočty

- příklad: rozdělení sítě třídy B na 16 podsítí
1. adresa původní sítě 173.45.0.0
 2. původní maska 255.255.0.0
původní hranice je tedy mezi 16. a 17.bitem
 3. počet bitů, o které se hranice posune
 $n=4$ ($2^4 = 16$ podsítí)
 4. nová hranice je nyní mezi 20. a 21.bitem
 5. nová maska sítě 255.255.**240**.0
11111111.11111111|11110000.00000000

Podsítě – výpočty

6. kapacita jednotlivých podsítí $2^{12}=4096-2$
12 bitů pro hosty...16(původně)-4
7. adresy jednotlivých podsítí začínají jako
původní síť: 173.45.ph.h
ph – 4 bity identifikace podsítě/4 bity hosta
h – 8 bitů pro hosta
8. konkrétní adresa jedné ze sítí: 173.45.**160.0**
10101101.00101101.**10100000.00000000**

Podsítě - příklady

Adresa „velké“ sítě	tř	podsítí	bitů	vytvořená maska	hostů
173.45.0.0 (255.255.0.0)	B	8	3	255.255. 224.0	2^{13}
193.91.210.0 (255.255.255.0)	C	4	2	255.255.255. 192	2^6
49.0.0.0 (255.0.0.0)	A	32	5	255. 248.0.0	2^{19}

Podsítě – výpočty

- po doručení do cílové „velké“ sítě je třeba opět rozdělit IP na adresu podsítě a adresu hosta – pomocí masky
- adresa podsítě je logický součin masky a IP adresy
- adresa hosta je zbytek, píše se bez úvodních nul

Podsítě – výpočty

- příklad:
IP adresa – 156.49.213.146
maska – 255.255.248.0
- řešení:
adresa podsítě IP&maska, zbytek=adresa hosta

IP	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	
m	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
síť	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
síť	156							49							208							0																				
h	-							-							5							146																				

- další příklad: IP – 75.247.39.160 / maska - 255.224.0.0

Podsítě – příklady rozdělení

IP adresa	maska	adresa sítě	adresa hosta
151.29.131.12	255.255.248.0	151.129.128.0	0.0.3.12
192.168.2.199	255.255.255.240	192.168.2.192	0.0.0.7
10.220.30.55	255.240.0.0	10.208.0.0	0.12.30.55

Nadsítě „supernetting“

- opačný postup oproti podsítím
- sloučení více malých sítí (třídy C) do jednoho bloku
- nevýhoda – vnitřní komunikace jde přes rozhraní

IPv6

- rozšíření z 32 na 128 bitů! (1bil./m² Země)
- zápis v 8 blocích hexadecimálních číslic
2001:0db8:85a3:08d3:1319:8a2e:0370:7344
- zápis lze i zkracovat – místo bloku nul -> ::
2001:0db8:0000:0000:0000:0000:1428:57ab
je stejné jako
2001:0db8:0:0::1428:57ab
- test IPv6: <http://test-ipv6.com>

IPv6 – popis adresy

2001: 0eb7:86b4:03d7: 1218:8e3b:0540:7847 /64

PREFIX (předpona)		identifikace rozhraní:	bitová délka prefixu:
vlastnost: 2001 – přímo připojené 2002 – tunelované IPv4 fd00 – bez překladu fe80 - autom. konfig.	<u>od providera (poskytovatele připojení):</u> je to veřejná IP adresa	je generována z MAC adresy – unikátní na celém světě!	jakoby „délka adresy sítě“ poskyvatel obdrží rozsah adres

Překlad adres NAT

- network address translation – překlad adres
- funguje podle směru –
přicházející/odcházející pakety
- celá síť v Internetu vystupuje pod 1 adresu
- nevýhoda – klienty v síti nelze přímo adresovat (IP telefonie, IM apod.)

Směrování v TCP/IP

- hledání cesty pro pakety
- původní řešení: centrální **jádro sítě** a k němu připojené další segmenty pomocí bran
jádro řídilo směrování prostřednictvím GGP
(protokol brána-brána)

Směrování v TCP/IP

- současné řešení:
rovnoprávné části sítě tzv. **směrovací domény**, komunikující vždy pouze se sousedícími doménami protokolem BGP (hranice domény- brána)

Směrování v TCP/IP

- směrování se řídí podle **směrovací tabulky**, kterou vytváří směrovací protokol
- základním principem je otázka umístění cílové stanice:
je v lokální síti – paket směruje na něj
není v lokální síti – paket směruje na bránu

Směrování v TCP/IP

- příklad směrování přes bránu
(paket z 128.66.12.2 → 128.66.1.2):

Zdrojový host				Cílový host	
Aplikační vrstva				Aplikační vrstva	
Transportní vrstva		Brána		Transportní vrstva	
<i>Cíl</i>	<i>Brána</i>	<i>Cíl</i>	<i>Brána</i>	<i>Cíl</i>	<i>Brána</i>
128.66.1.0	128.66.12.3	128.66.1.0	128.66.1.5	128.66.1.0	128.66.1.2
128.66.12.0	128.66.12.2	128.66.12.0	128.66.12.3	default	128.66.1.5
default	128.66.12.1	default	128.66.12.1		
128.66.12.2		128.66.12.3	128.66.1.5	128.66.1.2	
🌐 <u>síť 128.66.12.0</u> 🌐		🌐 <u>síť 128.66.1.0</u> 🌐			